

EXPORTWAARDE VAN NEDERLANDSE POPULAIRE MUZIEK

2015

buma•cultuur

Onderzoeksrapport

In opdracht van **Buma Cultuur**

uitgevoerd door:

Perfect & More bv

Postbus 2100

1200 CC Hilversum

Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

2015

The logo for Buma Cultuur, featuring the text "buma•cultuur" in white lowercase letters on an orange rectangular background. The orange background has a speech bubble-like shape at the bottom.

Presentatie: Eurosonic Noorderslag Groningen
Datum: 14 januari 2017

Onderzoeker: Sieb Kroeske
Aantal pagina's: 41
Opdrachtgever: Buma Cultuur
Projectnaam: Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

© 2017 Perfect & More bv in opdracht van Buma Cultuur, Hilversum.
Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder uitdrukkelijke toestemming van Buma Cultuur.
Het ter inzage geven van dit rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

No part of this document may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of Buma Cultuur.

INHOUDSOPGAVE:

Samenvatting	4
1. OPDRACHT	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 De opdrachtgever	8
1.3 Opdrachtformulering en onderzoeksdoelen	8
1.4 Afbakening	9
1.5 De opdrachtnemer	9
1.6 Methodologie	11
2. ONDERZOEK	13
2.1 Export van de Nederlandse populaire muziek	13
2.1.1 De meeste optredens	15
2.1.2 DJ Mag Top 100	17
2.1.3 De Nederlandse populair klassieke export	18
2.1.4 De Nederlandse punk-metal-rock export	18
2.2 Marktwerving	20
2.2.1 Marktwerving: criteria Nederlandse muziek, muziekexportmarkt	20
2.3 BUMA/ Stemra	22
2.4 Meest bezochte landen	25
3. ONDERZOEKSRESULTAAT EN CONCLUSIES	26
3.1 Meetinstrument	26
3.2 Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek	
3.3 Nawoord	34
Literatuur, bronnenlijst	35
BIJLAGE:	36
Bijlage 1: Caro Emerald GB In Concert	37
Bijlage 2: Yellow Claw - Blood For Mercy Tour 2015	38
Bijlage 3: Dash Berlin @ Chasing summer festival - Calgary aug 2015	38
Bijlage 4: Chef Special US Tour Dates 2015	39
Bijlage 5: Jacco Gardner Hypnophobia European tour 2015	40
Bijlage 6: My Baby Spring tour 2015	40
Bijlage 7: My Baby Europe tour 2015	40
Bijlage 8: My Baby Voodoo Suite tour Japan, Nw Zeeland	41
Bijlage 9: Kensington Euro Tour 2015	41
Bijlage 10: Tim van Tol Europese tour 2015	41
Bijlage 11: Tim van Tol GB Tour 2015	41

SAMENVATTING

De exportwaarde van Nederlandse populaire muziek is voor het eerst sinds de start van dit continue onderzoek in 2004 niet gestegen. In 2015 is de waarde met 1,8% gedaald in vergelijking met 2014 (tabel 13 en 14). Kijken we terug naar het eerste jaar van dit onderzoek dan is de waarde de afgelopen 11 jaar toegenomen van € 31,6 miljoen naar € 183,26 miljoen in 2015.

Het aandeel van dance is in dit onderzoek over 2015 nog steeds zeer nadrukkelijk, nl. bijna 69%. Met dj/artiesten als Tiësto, Afrojack, Hardwell, Armin van Buuren, R3Hab, Chuckie, Martin Garrix, Laidback Luke, Fedde Le Grand, Ferry Corsten, Dash Berlin, Quintino, Nicky Romero, Sander van Doorn, W&W, Showtek, Bassjackers, Dannic, Sunnery James & Ryan Marciano, Dyro, Bingo Players, Bakermat, Don Diablo, Oliver Heldens, Yellow Claw, Headhunterz.

Nieuw Nederlands Dj-talent blijft zich manifesteren over de landsgrenzen. Relatieve nieuwkomers op het internationale vlak zijn o.a. Sam Feldt, MOTi, WiWek, Mark Sixma, Dirtcaps.

De voortdurende groei en ontwikkeling van EDM, Electronic Dance Music, in Noord Amerika (VS en Canada) is sinds 2009 een belangrijke factor. Aan de fikse groei lijkt nu een voorzichtig einde te komen en is er een stabilisatie. De inmiddels flinke shows van de top dj's nemen vormen aan van de grootste pop- en rockbands en artiesten en stadions en grote festivals worden uitgebreid gevuld met de grootste dj's.

Was Las Vegas voor gevestigde artiesten het walhalla, tegenwoordig zijn de dj's die in en uitvliegen voor zeer regelmatig optredens of zelfs residents in clubs als Hakkasan (de duurste club ter wereld), Omnia, Wet Republic.

Met populair-klassiek staat André Rieu blijvend hoog genoteerd. Naast de reguliere optredens in Europa is in 2015 Roemenië aan dit rijtje toegevoegd. In Zuid Amerika waren er in het najaar optredens in o.a. Mexico (City), Chili (Santiago), Peru (Lima). Eén van de juli concerten vanaf het Vrijthof Maastricht werd opgenomen en beschikbaar gesteld voor uitzending in bioscopen wereldwijd. Op zaterdag 18 juli 2015 was het concert éénmalig te zien in meer dan 500 bioscopen in Europa, Groot Brittannië en Ierland.

Binnen het pop-rock-metal segment waren er veel optredens te melden voor o.a. Jacco Gardner, My Baby, Dope D.O.D., Delain, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Rapalje, Epica.

In totaal zijn 1172 artiesten onderzocht, daarvan waren 896 Nederlandse acts in 2015 op enige of grote mate actief buiten Nederland.

De waarde die de Nederlandse muziekexport toevoegt aan de Nederlandse economie bedraagt in 2015 naar schatting € 183,26 miljoen (tabel 1). Bijna 69% daarvan komt voor rekening van de dance-muziek (EDM). Dat is het resultaat van het onderzoek dat Perfect & More bv heeft uitgevoerd naar de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek in 2015. Het gaat om jaarlijks onderzoek in opdracht van Buma Cultuur. Het bedrag van € 183,26 miljoen verwijst naar de opbrengsten van de exploitatie van Nederlandse muziek in het buitenland na aftrek van gemaakte kosten maar inclusief salarissen, winst en belasting.

Rechten	2015	%
Buma	15.35	8,38%
Stemra	4.42	2,41%
Sena	4.28	2,33%
Subtotaal	24.05	13,12%
Opnamen	2015	
Dance labels	8.22	4,48%
Majors	1.12	0,61%
Indies	2.21	1,21%
Buit. signings	0.91	0,50%
Subtotaal	12.46	6,80%
Optredens	2015	
Dance/EDM	126.36	68,95%
Overig	20.39	11,13%
Subtotaal	146.75	80,08%
Totaal	183.26	100%
	min 1,8 % t.o.v. 2014	

Tabel 1: Overzicht van de waarde in miljoenen € en % door de Nederlandse muziekexport in 2015
(bron: perfect and more bv)

Van de Nederlandse muziekexport is ruim 13 procent afkomstig uit auteursrecht en naburige rechten (€ 24,05 miljoen) 6,80 procent komt uit de exploitatie van opnamen van Nederlandse artiesten in het buitenland (€ 12,46 miljoen) en 80,08 procent van optredens van Nederlandse artiesten over de grens (€ 146,75 miljoen).

Vergelijken we deze bedragen met het voorgaande jaar (tabel 14, 15, 16 en 17) dan zien we behalve de lichte daling door Optredens en een groei in de segmenten Rechten en Opnamen. Het aantal optredens is na jaren van forse groei nu gestabiliseerd. Het segment Optredens is en blijft sinds 2009 een substantieel groot onderdeel.

Het totaal van de buitenland incasso Buma/Stemra 2015, voor alleen NL rechthebbenden, is uitgekomen op circa € 19.775.030. Dat is +13% ten opzichte van 2014. Bij de inkomsten van BUMA en Stemra is en blijft Duitsland de #1 nu met 17,8% van de inkomsten. Gevolgd door Groot Brittannië (13,7%), Frankrijk (13,5%) en België met 12,9%. Net als in 2014 volgt dan de Verenigde Staten (9,7%).

Wederom wijzigt de "landen top 5" niet, alleen de volgorde ervan. Duitsland, Groot Brittannië (GB), Frankrijk, België en USA zijn nog steeds de belangrijkste landen voor Nederlandse muziek, waarbij Duitsland wederom het land is met de hoogste opbrengsten NL Nederlands repertoire met +5,5% t.o.v. 2014. Sterkste stijgers in 2015 t.o.v. 2014 zijn USA (+48%), GB (+20,5%), Frankrijk (+26,1%) en België (+13%). Minder kan ook, zoals uit Australië/Nieuw-Zeeland (-12,6%) en Zweden (-20%).

De stijging incasso 2015 ten opzichte van 2014 heeft bij Buma/Stemra enkele bijzonderheden. Naast de "normaal" succesvolle Nederlandse acts in het buitenland en

enkele grote hits, zien we betere cijfers uit een aantal landen in de volle breedte van het Nederlandse repertoire. Onze DJ's zoals Martin Garrix, Armin van Buuren, Tiësto, Afrojack, Hardwell en Nicky Romero blijven populair en ook de composities van Giorgio Tuinfort blijven gewild o.a. door de samenwerking met David Guetta. André Rieu is een constante factor door zijn vele optredens over de wereld. Absolute uitschieter v.w.b. 2015 incasso buitenland bij Buma/Stemra is: "Waves" (Mr. Probz) met hitnoteringen in meer dan 20 landen waaronder USA, Groot Brittannië, Duitsland, Frankrijk en Australië. Hoewel een release uit 2014 zijn de rechten opbrengsten voor het grootste deel in 2015 ontvangen. Goede tweede is: "Animals" (Martin Garrix). bron: Buma/Stemra

Vergelijkingen met exportcijfers van andere landen die onderzoek doen naar de exportwaarde van populaire muziek is niet mogelijk omdat daar andere methoden en definities worden gebruikt of omdat er in het geheel geen onderzoek naar wordt gedaan. Een vergelijking met andere kunstsectoren of andere exportindustrieën vallen buiten de scope van dit project.

In dit jaarlijkse onderzoek is gekozen voor het meten van de toegevoegde waarde die wordt gerealiseerd met de export van de muziek (rechten, opnamen en optredens). Hiermee wordt de exportwaarde van aan muziekexploitatie gerelateerde bedrijven niet meegerekend. In dit onderzoek gaat het om de direct gerelateerde zaken met betrekking tot de muziek.

Tijdens de uitvoering van de meting blijkt dat veel gegevens door partijen met moeite of maar deels worden verstrekt voor onderzoek. De informatie van instanties als BUMA, Stemra en SENA zijn wel exact en betrouwbaar. De exportwaarde van opnamen en optredens is minder betrouwbaar. De diverse sociale media en platforms bieden de kans om elke artiest nauwlettend gade te slaan wat betreft de muzikale activiteiten. Om een betrouwbaarheidsfactor te verkrijgen is een bijna dagelijkse waakzaamheid noodzakelijk. Mede ook door het inmiddels al vele jaren volgen van de data sinds 2004 en het opbouwen van relaties met partijen wordt de betrouwbaarheidsfactor jaarlijks nauwkeuriger. Dit alles leidt ertoe dat de genoemde waarden in dit rapport over 2015 van € 183.26 miljoen het karakter hebben van een goed gefundeerde schatting.

In tabel 2 is de groei te zien van optredens van de afgelopen jaren evenals het toenemend aantal registraties. De belangstelling voor met name (club)dj's vanuit Nederland blijft sterk groeien.

In tabel 3 is de ontwikkeling te zien van de optredens van de bovenste 50, de meeste optredens van de afgelopen jaren.

OPTREDENS	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	verschil optredens
1172 registraties in 2015	14689								min 5,1% t.o.v. 2014
1140 registraties in 2014		15484							plus 10,5% t.o.v. 2013
1088 registraties in 2013			14010						plus 12,5% t.o.v. 2012
957 registraties in 2012				12444					plus 15% t.o.v. 2011
728 registraties in 2011					10842				plus 29% t.o.v. 2010
506 registraties in 2010						8395			plus 55% t.o.v. 2009
373 registraties in 2009							5533		plus 79% t.o.v. 2008
280 registraties in 2008								3079	

Tabel 2: Overzicht totaal aantal optredens 2015 in vergelijking met de voorgaande jaren
(bron: perfect and more bv)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>
Alle optredens totaal	14689	15484	14010	12444	10842	8395	5533
Top 50 optredens totaal	4602	4985	4750	3744	3149	2429	1527
% van het totaal t.o.v. Top 50	31,32%	32,19%	33,90%	30%	29,00%	28,90%	27,60%

Tabel 3: Totaal optredens vergeleken met de top 50 meeste optredens
(bron: perfect and more bv)

1. OPDRACHT

1.1 Aanleiding

In 2006 verschijnt het TNO-rapport *Exportwaarde van Nederlandse populaire muziek* over 2004 (publicatie mei 2006 Rutten & Hoogendoorn). Dit onderzoek, in opdracht van Buma Cultuur, krijgt voor 2005 geen vervolg. In 2007 vragen toenmalig onderzoeker Paul Rutten en Buma Cultuur aan Perfect & More bv om het onderzoek te continueren. Perfect & More bv richt in 2007 haar onderzoek naar de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek op 2006 maar doet er tegelijk al het mogelijke aan om alsnog 2005 in kaart te brengen. Vanaf 2008 wordt steeds het voorgaande jaar onderzocht. De presentatie van dit rapport is op 14 januari 2017 tijdens Eurosonic-Noorderslag.

1.2 De opdrachtgever

Buma Cultuur bestaat sinds 1962 en houdt zich bezig met de ondersteuning en promotie van de Nederlandse lichte muziek in binnen- en buitenland. Daartoe wordt ze met name in staat gesteld door de auteursrechtorganisatie BUMA die in Nederland verantwoordelijk is voor incasso en repartitie van openbare uitvoeringsrechten. Buma Cultuur voert in samenwerking met partners in binnen- en buitenland een groot aantal projecten uit die Nederlandse muziek ten goede komen.

Een belangrijke component van de promotieactiviteiten van Buma Cultuur is gericht op het buitenland. Een succesvolle promotie van Nederlandse lichte muziek in het buitenland komt ten goede aan Nederlandse auteurs, uitgevers, uitvoerende artiesten en producenten. De belangrijkste financier is auteursrechtenorganisatie BUMA.

BUMA is verantwoordelijk voor de incasso en verdeling van openbare uitvoeringsrechten in Nederland en zorgt, door haar contacten en contracten met buitenlandse zusterorganisaties, dat Nederlandse rechthebbenden de vergoedingen ontvangen van het gebruik van hun werken in het buitenland.

1.3 Opdrachtformulering en onderzoeksdoelen

Probleemstelling:

Om meer zicht te krijgen op de context en Ausgangssituatie van de buitenlandse promotieactiviteiten en op de resultaten er van en om haar beleid daarop te kunnen sturen, heeft Buma Cultuur behoefte aan betrouwbare informatie over de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek die periodiek en continue wordt uitgevoerd.

Daarom neemt ze in 2005 het initiatief tot onderzoek naar de exportwaarde van Nederlandse popmuziek (over 2004). Toen door TNO, die een basis legt voor een periodiek te herhalen meting. Het vervolgonderzoek in de jaren daarna doet Perfect & More bv.

De uitgangspunten van Buma Cultuur zijn vooral muziekgecentreerd en zijn niet gericht op de spin-off effecten die vanuit de muziekeconomie gelden voor het bredere muziekindustriecluster en zelfs de rest van de economie.

Het onderzoek richt zich op alle vormen van exploitatie van de Nederlandse populaire muziek op de buitenlandse markt: rechten (auteursrechten en naburige rechten), opnamen en optredens.

Onderzoeksdoel:

Het in kaart brengen van de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek over 2015.

Naast financiële waarde (economisch kapitaal) onderkent de Franse socioloog Pierre Bourdieu cultureel kapitaal en sociaal kapitaal waar hij later nog andere vormen van kapitaal aan toevoegt zoals symbolisch en linguïstisch kapitaal. In dit onderzoek beperken we ons tot het economische kapitaal (Pels, 1992).

Centrale vraagstelling:

Wat is in financieel opzicht de waarde van de export van de Nederlandse populaire muziek over 2015?

Deelonderzoeksvragen:

1. Welke financiële waarde kan op het gebied van rechten worden vastgesteld?
2. Welke financiële waarde kan op het gebied van opnamen worden vastgesteld?
3. Welke financiële waarde kan op het gebied van optredens worden vastgesteld?

1.4 Afbakening:

In tijd: Elk jaar wordt onderzoek verricht naar het jaar er voor. In januari volgend op het onderzoeksjaar worden de resultaten gepresenteerd tijdens Eurosonic-Noorderslag Groningen. Over het onderzoeksjaar zelf wordt een schatting gegeven voor het segment *optredens*, die een jaar later samen met de segmenten *rechten* en *opnames* in zijn definitieve versie verschijnt.

In plaats: Er wordt gekeken naar de activiteiten door Nederlandse popartiesten over de gehele wereld. Deze wereldmarkt wordt geclusterd naar 5 *exportmarkten* te weten:

1. de Engelstalige markt (Verenigde Staten, Canada, Groot Brittannië, Ierland, Australië en Nieuw Zeeland),
2. de continentaal Europese markt,
3. de Latijns-Amerikaanse markt,
4. de Aziatische markt,
5. de Afrikaanse markt.

In bron (uitgangspunten):

Om de Nederlandse muziekexport in kaart te kunnen brengen, moeten allereerst criteria worden gesteld. Wat behoort tot Nederlands product als het om populaire muziek gaat? Met betrekking tot de exportwaarde van muziek zijn verschillende definities gangbaar. De keuze voor een bepaalde definitie heeft te maken met het gekozen perspectief. Vanuit het perspectief van auteursrechtenorganisaties is vaak vooral van belang dat het gaat om Nederlands auteursrecht. Vanuit Nederlandse muzikanten beschouwd, staat voorop dat het gaat om Nederlandse uitvoerende artiesten of in bredere zin, muzikanten die in de Nederlandse muziekpraktijk zijn geworteld. Binnen de muziekindustrie spreekt men van lokaal repertoire in de betekenis van 'local signings'. Dat kunnen vanuit Nederlands perspectief ook buitenlandse artiesten zijn die in Nederland onder contract staan.

- De criteria voor het *Nederlandse populaire muziekproduct* zijn voor dit rapport als volgt uitgewerkt:
 1. muziek (composities en teksten) die het werk is van componisten en tekstdichters met de Nederlandse nationaliteit,
 2. muziek die wordt uitgevoerd door muzikanten met de Nederlandse nationaliteit of muzikanten die zijn geworteld in de Nederlandse muziekpraktijk, ongeacht de nationaliteit van de rechthebbenden op de uitgevoerde composities,
 3. Nederland als land van vestiging van de uitgever (publisher),
 4. Nederland als land van vestiging van de producent van de opname (land van signing).

Wanneer Nederlandse muzikanten muziek van eigen hand uitvoeren vallen de criteria onder 1 en 2 in de praktijk vaak samen. Dat is niet het geval wanneer Nederlandse muzikanten composities van buitenlandse auteurs uitvoeren en wanneer buitenlandse muzikanten Nederlandse composities vertolken.

- *Populaire muziek*

Onder populaire muziek verstaat Buma lichte muziek.

In dit onderzoek merken we daarbij de muziekgenres als in tabel 4 weergegeven aan.

- *Exportwaarde*

De exportwaarde verwijst naar de financiële opbrengsten van de exploitatie van Nederlandse muziek in het buitenland na aftrek van gemaakte kosten maar inclusief salarissen, winst en belasting. Het onderzoek is onder andere gebaseerd op gegevens

van rechtenorganisaties en informatie van belangrijke bedrijven uit de Nederlandse en buitenlandse muziekbranche.

Muziekstijlen populaire muziek						
pop/rock	dance	pop.klassiek	Levenslied/feest/schlagers	HaFaBra	various/jazz/crossover/world	RTV
algemeen populair	algemeen dance	alg pop klassiek	levenslied/volksmuziek	Harmonie	algemeen pop jazz	commercials
country	house	instrumentaal	feestmuziek	Fanfare	instrumentaal	tunes
ballad/chanson	trance	ballroom	schlagers	Brass	wereldmuziek	jingles
nederlandstalig	techno	opera			overige	
palingsound	hardcore					
NL dialect	hardstyle					
instrumentaal	electro					
algemeen rock	drum n bass					
blues						
hardrock						
metal						
punk						
gothic						
alternative						
instrumentaal						
urban						
R&B						
soul						
hiphop						
instrumentaal						
rap						
reggae						
latin						

Een track kan binnen een hoofdcategorie onder meerdere subs thuis horen.

Tabel 4: Genre-indeling populaire muziek¹

1.5 De opdrachtnemer

De eigen identiteit van de onderzoeker is nooit helemaal uit te schakelen en heeft dus invloed op het onderzoek. Om die reden geven we hier aan welke relevante bagage de onderzoeker in het licht van dit onderzoek meebrengt.

Perfect & More bv is opgericht in 2007 door Joke Fictoor en Sieb Kroeske. Het bedrijf is actief in de radio-, muziek (media)industrie. Verschillende werkzaamheden die de oprichters in voorgaande jaren op persoonlijke titel uitvoerden, vallen nu in de besloten vennootschap. Onderzoek is één van de divisies van Perfect & More bv. Sieb Kroeske voert dit onderzoek uit.

S.L. Kroeske (Sieb) is al jaren werkzaam in zowel de muziek- als radiobranche (Radio Veronica, Veronicablad, Stichting Nederlandse Top 40, Ariola Benelux/BMG, Stichting Mega Top 50, Mega Media, Zilveren Harpen jury, Hogeschool Inholland, Olon Awards jury, Conservatorium Haarlem). Samensteller van hitlijsten w.o. Sterren.NL Top 20, Oranje Top 30. Sieb is onder andere:

- docent radiomanagement en begeleider/examinator afstudeeronderzoek muziek en radio bij de hbo-opleiding Media & Entertainment Management, Inholland,
- gastdocent bij diverse instellingen voor radiomanagement, muziekmanagement en hitlijsten,
- marktonderzoeker in de radio- en muziek (media) branche bij Perfect & More.
- Initiatiefnemer, organisator Groene (Glazen) StudentenBus bij Inholland 2009 – 2015, Inholland Radio.
- auteur van het eerste boek *Hitdossier* (1976) en auteur van de boeken *Basisboek Muziekmanagement* (2007) en *Radiomanagement* (2008).

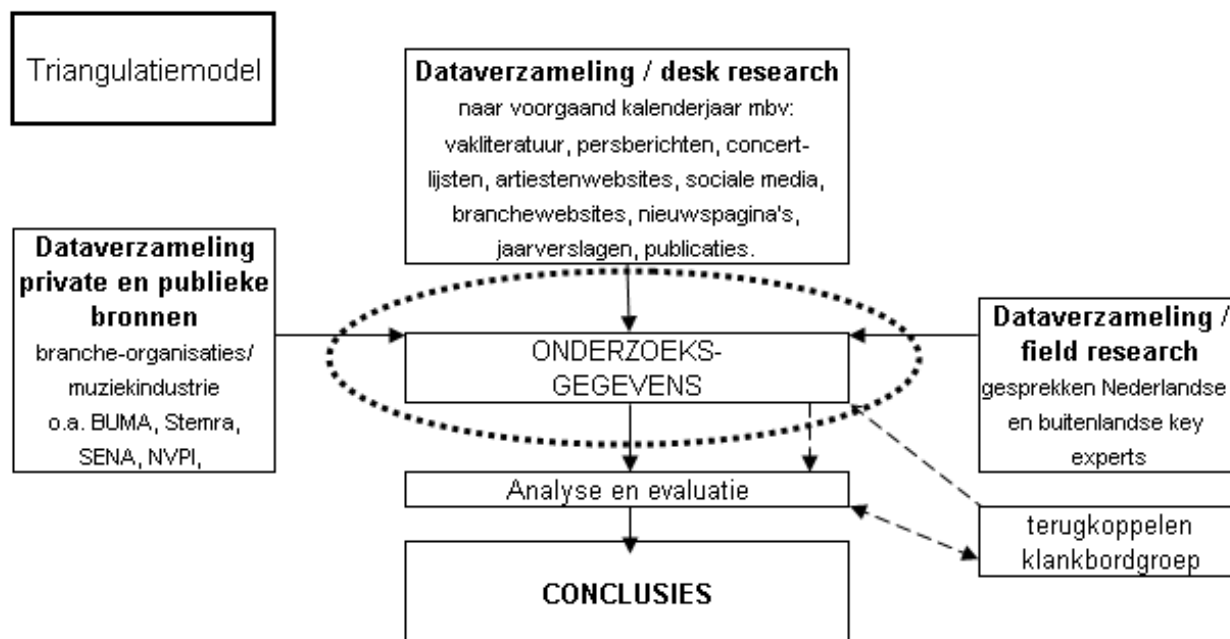
¹ Hoofdcategorieën volgens indeling BUMA/Stemra + (cursief onder dance) aanvulling Perfect&More

1.6 Methodologie

Om inzicht te krijgen in de kennis die nodig is om de doelstelling te bereiken, moet de probleemsituatie worden geanalyseerd aan de hand van een conceptueel model. Dit model geeft:

- de grenzen van het onderzoeksmodel,
- de selectie van de variabelen,
- de relaties tussen deze segmenten.

In het conceptueel model laten de onderzoekers zien welke variabelen voor het onderzoek relevant zijn.

Tabel 4: conceptueel model

Validiteit

Voor de controleerbaarheid van het onderzoek is gebruik gemaakt van datatriangulatie en member checks:

- Datatriangulatie:

Er worden meerdere databronnen gebruikt:

1. Desk research
2. Overleg met experts
3. Private en publieke bronnen:
 - * *Statistieken bij branche- en koepelorganisaties*

Door verschillende brancheorganisaties worden statistieken verzameld die een licht kunnen werpen op de vraag die in het beoogde onderzoek centraal staat. Daarbij gaat het voornamelijk om de NVPI (de brancheorganisatie van de Nederlandse entertainmentsector), BUMA/Stemra (de Nederlandse organisaties verantwoordelijk voor incasso en repartitie auteursrechten met betrekking tot openbare uitvoering en mechanische reproductie voor haar aangeslotenen in Nederland en internationaal) en SENA (de Nederlandse organisatie verantwoordelijk voor incasso voor naburige rechten voor wat betreft de openbare uitvoering voor haar aangeslotenen in Nederland en internationaal).

* *Gegevens van representatieve bedrijven in de sector*

Een andere mogelijkheid die in dit onderzoek wordt gebruikt, is gegevensverzameling direct bij de bron, de bedrijven en instellingen die de rechten bezitten op de muziek die internationaal wordt geëxploiteerd en die

daarmee een direct zicht hebben op de gerealiseerde revenuen. Met behulp van deze triangulatie kan worden geverifieerd of de onderzoeksgegevens op correcte wijze zijn vastgesteld. Het moet leiden tot convergentie, de conclusies moeten in dezelfde richting wijzen.

- Member checks

De interpretaties en onderzoeksbevindingen worden besproken met deskundigen (klankbordgroep); vertegenwoordigers van het werkveld. Deze klankbordgroep komt niet plenair bij elkaar, maar dient de onderzoekers op verzoek van advies. Het profiel van deze klankbordgroep is als volgt:

- Vertegenwoordiging van BUMA, Stemra en SENA;
- Vertegenwoordiging van de muziekproducenten van opnames en geluidsdragers, (majors en independents);
- Vertegenwoordiging van auteurs en muziekuitgevers;
- Vertegenwoordiging van uitvoerend muzikanten.

2. ONDERZOEK

2.1 Export van de Nederlandse populaire muziek

In onderzoeken naar het economische belang van de Nederlandse populaire muziek gaat de aandacht veelal uit naar de economische betekenis van de exploitatie op de nationale markt. Een goede 'performance' op de thuismarkt is immers van groot belang voor componisten en uitvoerend muzikanten, uitgevers van muziek en producenten en exploitanten van opnamen en de muziek-labels. Echter ook een succesvolle exploitatie in het buitenland is van groot belang voor de opbouw van een gezonde, op continuïteit gestoelde muziekindustrie. Muziek die louter op de nationale markt kan worden verkocht, krijgt te maken met een exploitatieplafond. Om voldoende inkomsten te genereren voor een gezonde winstpositie en om de noodzakelijke budgetten voor nieuwe producties vrij te kunnen maken, is het voor de muziekindustrie (majors, independents) een steeds grotere noodzaak om ook in het buitenland succes te boeken.

De meest exacte cijfers hebben betrekking op rechten en royalties. Die cijfers staan vrijwel gelijk aan de gerealiseerde waarde, er hoeven nauwelijks tot geen kosten op in mindering te worden gebracht. De cijfers over de exploitatieopbrengsten van opnamen en optredens in het buitenland zijn een gefundeerde schatting. De waarde die in dit onderzoek voor die onderdelen is bepaald, is gebaseerd op een groot doch niet compleet aantal informatiebronnen. Echter op basis van de ervaring van het onderzoek sinds 2004 plus het netwerk van de onderzoekers worden veel exacte data verkregen. Uit overleg met verschillende partijen blijkt wel dat men bereid is om mee te werken, de tijdfactor (het op tijd aanleveren van data), en het vertrouwen spelen hierbij een rol. We zijn daarom blij dat verschillende partijen bereid zijn om informatie af te staan. Waardoor we toch gedetailleerde resultaten kunnen vastleggen.

De waarde van de popmuziekexport in dit onderzoek is gebaseerd op de gerealiseerde waarde van auteursrechten (openbaarmaking/uitvoeringsrechten en verveelvoudiging/mechanische rechten), naburige rechten (openbaarmaking en verveelvoudiging), artiesten royalties, producenten royalties, geluidsdragers (fysiek/digitaal) opnamen en optredens.

Het belang van export en exploitatie

Om voldoende inkomsten te genereren voor een gezonde winstpositie en om de noodzakelijke budgetten voor nieuwe producties vrij te kunnen maken, is het voor de muziekindustrie van groot belang om ook in het buitenland succes te boeken. Het opbouwen van succes in het buitenland wordt voor een Nederlandse artiest/groep van steeds meer belang om te overleven. Vooral omdat binnen de muziekindustrie de kansen minder groot zijn vanwege het teruglopende volume van de muziekmarkt door fysieke verkopen. Wanneer een Nederlandse artiest in eigen land succesvol is, wordt de grondslag voor exploitatie in het buitenland groter. Dat is echter geen wet van Meden en Perzen. Zeker binnen de dancewereld kan een Nederlandse dj soms zelfs makkelijker iets in het buitenland opbouwen dan in eigen land. Veel dj's zitten in Verenigde Staten met het probleem van copyrights en betalingen, dus hebben ze vaak een van tevoren gecleared muziekprogramma.

Voorafgaand aan een succesvolle exploitatie in het buitenland is promotie noodzakelijk. Vooral jonge (onervaren) artiesten en groepen met nog onvoldoende brede basis (steun), hebben support nodig buiten de vaste waarde in eigen land.

Inkomstenbronnen

De verkoop van singles, albums en dvd's (fysiek en digitaal) in het buitenland levert de artiest/groep artiesten royalties op. Daarnaast ontvangen de auteurs van de composities, die op de verkochte geluidsdragers zijn opgenomen, inkomsten op basis van hun auteursrecht. Wanneer de opnamen op de buitenlandse radio of televisie te horen of te

zien zijn of via internet worden gestreamd, ontvangen ze eveneens vergoedingen. De verkoop van geluidsdragers en downloads in het buitenland zorgt voor een inkomstenstroom naar Nederland.

De inkomsten uit live optredens bestaan uit gages en rechten op composities die live worden vertolkt tijdens de buitenlandse optredens. Soms worden ook nog inkomsten verkregen uit de verkoop van merchandise.

Exportmogelijkheden

Op verschillende manieren kan een basis voor succes in het buitenland worden gelegd. Voor de popartiest/groep is optreden in zalen vaak een eerste vereiste. Het deelnemen aan sociale netwerken en platforms, zoals YouTube, Facebook, Twitter, Snapchat, Instagram, Spotify, LinkedIn, SoundCloud, Beatport, Google+, Deezer, MySpace, Last FM, en soms ook het live streamen zorgt ervoor dat de artiest internationaal fans direct kan bereiken. In eerste instantie zijn de optredens (cultureel kapitaal) een enorme investering, met als doel 'werken aan bekendheid' (sociaal kapitaal), voordat er maar enigszins sprake kan zijn van terugverdienen (economisch kapitaal).

Voor de (club-)dj's is het van steeds groter belang om samenwerkingen aan te gaan die de dj zowel als de producer, (re)mixer, songwriter én artiest neerzetten. De DJ manifesteert zich ook via de diverse media, w.o. het laten uitzenden van podcasts die vaak wereldwijd worden beluisterd met een miljoenen publiek. Hierdoor wordt het netwerk veel groter en de kans op succes aanzienlijk uitgebreid en met als gevolg extra optredens. De Nederlandse dance staat al vele jaren in hoog aanzien. Ook de slimme zetten om door de vlagdragers van de dance-scene nieuwe talenten in het buitenland een kans te geven, zorgt voor een uitstekende basis van meer succes voor zowel zichzelf als voor de talenten. Onder vlagdragers verstaan we zowel dj's, hun bedrijven, organisaties zoals Buma Cultuur (Amsterdam Dance Event, Eurosonic Noorderslag) en andere bedrijven o.a. actief in de dance scene w.o. Beatport, Soundcloud.

Wanneer een artiest de buitenlandse markt wil betreden, dient hij zich te onderscheiden van de al aanwezige 'concurrentie'. Meestal is via de lokale media wel enige vorm van aandacht te krijgen, maar hierbij speelt de eventueel lokale concurrentie een rol. Net als in andere creatieve industrieën is niets zeker en dient er rekening te worden gehouden met het feit dat succes beperkt en onvoorspelbaar is. En is het onderscheidend vermogen des te belangrijker.

De exportmogelijkheden van de Nederlandse populaire muziek zijn minder groot dan van grotere economieën zoals de Verenigde Staten en Groot Brittannië. Het succes van de Nederlandse dance-scene geeft aan dat er toch veel mogelijkheden zijn.

Bij optredens in het buitenland moet niet uit het oog worden verloren dat het in sommige situaties niet gaat om het aanboren van een nieuwe markt, maar om het entertainen van Nederlanders die in het buitenland zijn. Bijvoorbeeld militairen, Nederlanders die voor langere tijd werken in het buitenland en andere expats en vakantiegasten op populaire vakantieplaatsen zoals Ibiza, Mallorca, Kreta, Marmaris, Sunny Beach, Albufeira, Rimini, Costa Brava, Sziget. Deze optredens zijn wel meegenomen in dit onderzoek, maar zijn qua sociaal en cultureel kapitaal niet van even grote betekenis voor de exportwaarde als optredens voor buitenlands publiek.

Ook het opbouwen van een goed sociaal netwerk werpt zijn vruchten af. Social media en platforms zijn grenzeloos en de fans kunnen overal zitten. De term 'internationaal' is dus steeds verder aan het vervagen, mede natuurlijk door de social media. De toegevoegde waarde van een platform als Spotify toont aan dat dit een belangrijk verdienmodel kan zijn. Optredens zijn een belangrijk bindmiddel tussen social media en het directe contact met de fan/liefhebber.

2.1.1 De meeste optredens

De in tabel 5 gepubliceerde Top 50 is gebaseerd op een lijst van 1172 optredende Nederlandse acts in het buitenland over 2015. Bij de hoogste 50 acts dan zijn er 8 geen dance (in 2014: 7). Niet dance gelieerd in de Top 50 zijn Jacco Gardner, My Baby, Delain, André Rieu, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Rapalje en Epica. De Top 50 vertegenwoordigt 31% van het totaal aantal optredens in 2015. (zie tabel 3)

Qua dance:

- Weer de #1 positie voor R3Hab als meest optredende artiest (dj)
- Chuckie is al jarenlang een vaste waarde in de Top 3
- Een drietal nieuwkomers in de Top 10: Yellow Claw, Don Diablo, Oliver Heldens.

Qua pop/populair/rock:

- Jacco Gardner had in 2014 minder optredens. In 2015 is hij weer nadrukkelijk aanwezig met maar liefst 115 optredens buiten Nederland.
- My Baby is buiten Nederland enorm populair, en doet uitverkochte shows met vooral optredens in Groot Brittannië en Nieuw Zeeland.
- De populariteit van Delain neemt steeds grotere vormen aan en dus ook het aantal optredens. In 2015 maar liefst 85 optredens in Noord- en Zuid Amerika en Europa.
- Tim van Tol trad 72 maal op in Europa.
- Anneke van Giersbergen toerde in 2015 in Europa naast solo optredens met o.a. Daniel Cavanagh, Arjen Lucassen, Nightwish en Delain
- De Celtic-folk van Rapalje doet het al jaren goed in Europa, met name in Duitsland, in 2015 met maar liefst 68 optredens.
- Epica had diverse uitverkochte shows in o.a. Duitsland, Tsjechië, Hongarije, Frankrijk, Zwitserland en België. Toerde in Zuid Amerika met o.a. DragonForce. En toerde najaar 2015 in Europa met Eluveitie, Scar Symmetry en Finntroll.
- Chef Special toert in het najaar van 2015 door Noord Amerika
- Caro Emerald toert in 2015 door Groot Brittannië, waar haar populariteit ongekend groot is. Verder zijn er optredens in o.a. Japan, Zuid Korea.
- Kensington toert met hun Rivals Euro tour door 8 landen met 21 shows.

Let wel: dat een act/artiest hoog in deze lijst staat, betekent dat deze veel optredens had, maar niet dat deze het meeste geld werd verdiend. De investering en backline van een (pop)rockact is vele malen meer dan die van een dance-dj.

n.b. Een regelmatig terugkerende opmerking van artiesten uit de lijst is dat er meer optredens zijn dan in de lijst staat. Let wel, het gaat hier om optredens buiten Nederland.

Hardstyle en hardcore blijven een populaire en stabiele factor met o.a. Headhunterz, Showtek, Angerfist, Brennan Heart, No Turning Back, Noisecontrollers, Mad Dog, All For Nothing, Wildstylez. Jaarlijks zijn er vaste populaire events in Duitsland, België, Italië, Zwitserland en Spanje waar veel Nederlandse hardcore- en hardstyle-artiesten optreden.

Nadat in de VS de door Nederlandse dj's aangevoerde muziekstijlen house, trance, electro, disco, techno, hardstyle omschreven als Electronic Dance Music (EDM) zich succesvol ontwikkelden, wordt nu ook de Midden- en Zuid-Amerikaanse markt langzaam maar zeker een factor van belang. Voorbeelden zijn The Day After Panama, Summerland Colombia, Dream valley Brasil, Mysteryland Chili, Creamfields in Chili, Peru, Argentinië, EDC in Mexico, Future Music Festival in Australië en Nieuw Zeeland, NeverLand Manilla, ZoukOut Music festival Singapore, en het Ultra Music Festival concept na Miami en Kroatië, ook in Korea, Japan, Zuid Afrika, Bangkok en Bali. Sunburn het driedaags festival in India (sinds 2007) is inmiddels het grootste muziekfestival in Azië.

2015	2014	2013	2012	artiest	2015	2014	2013	2012	genre
1	1	2	1	R3HAB	151	167	154	192	house-edm
2	3	4	2	CHUCKIE	131	147	151	185	house-edm
3	10	15	24	W&W	123	119	118	75	edm-trance
4	27	40	nw	YELLOW CLAW	123	96	63	16	electro
5	24	92	re	DON DIABLO	120	98	40	18	house-edm
6	7	10	11	TIESTO	118	122	128	125	edm-trance
7	26	nw	x	OLIVER HELDENS	118	98	1	x	house-edm
8	opn	13	nw	JACCO GARDNER	115	47	125	6	barok pop
9	4	3	4	LAIDBACK LUKE	111	139	152	163	house-edm
10	5	7	19	QUINTINO	109	134	138	89	house-edm
11	38	44	33	HEADHUNTERZ	104	78	60	63	hardstyle
12	2	58	nw	MARTIN GARRIX	102	159	54	2	house-edm
13	9	19	nw	DANNIC	101	121	108	30	house-edm
14	17	9	13	FEDDE LE GRAND	101	112	129	115	house-edm
15	nw	x	x	MY BABY	100	34	x	x	blues-indie funk
16	nw	x	x	SAM FELDT	100	7	x	x	house-edm
17	23	20	14	FERRY CORSTEN	98	98	106	114	edm-trance
18	14	5	5	AFROJACK	97	115	148	159	house-edm
19	22	17	nw	BAKERMAT	96	101	115	7	house-edm
20	18	6	3	HARDWELL	96	111	139	169	house-edm
21	11	8	8	DASH BERLIN	95	118	135	134	edm-trance
22	8	16	18	BASSJACKERS	94	122	116	94	house-edm
23	12	11	9	SUNNERY JAMES & RYAN MARCIANO	92	118	127	130	house-edm
24	25	nw	x	BLASTERJAXX	91	98	37	0	electro
25	21	18	12	SANDER VAN DOORN	90	104	114	125	edm-trance
26	35	14	7	NICKY ROMERO	89	82	124	140	house-edm
27	6	12	23	SHOWTEK	88	128	126	81	hardstyle
28	opn	47	25	DOPE D.O.D.	87	38	59	74	hardcore rap/dub
29	16	62	nw	SICK INDIVIDUALS	86	114	52	12	house-edm
30	50	opn	x	DELAIN	85	66	33	31	metal, rock
31	13	23	nw	DYRO	81	117	97	15	house, electro
32	32	50	nw	FIREBEATZ	79	87	58	9	house-edm
33	39	36	nw	DETROIT SWINDLE	79	77	66	16	techno, house
34	opn	38	38	ANGERFIST	79	64	64	60	hardcore
35	29	61	x	UMMET OZCAN	78	92	52	26	edm-trance
36	opn	27	30	BLACK SUN EMPIRE	77	59	78	66	drum n bass
37	20	1	6	BINGO PLAYERS	76	104	157	157	house-edm
38	31	25	34	ANOTHER NICE MESS/DJ MARCELLE	76	90	83	63	edm-techno
39	41	84	nw	VICETONE	76	76	43	x	house-edm
40	nw	x	x	MC ICEMAN	76	55	12	0	electro house
41	28	55	17	ANDRE RIEU	75	94	55	96	populair klassiek
42	43	31	15	ARMIN VAN BUUREN	75	74	75	108	edm-trance
43	36	46	90	TOM TRAGO	74	82	60	37	house-edm
44	opn	x	62	STEVE RACHMAD	73	38	36	46	edm-techno
45	nw	x	x	MOTI	72	55	2	2	house
46	opn	21	79	TIM VAN TOL	72	55	102	41	singer songwriter
47	opn	45	65	ANNEKE VAN GIERBERGEN	69	35	60	44	rock
48	34	90	nw	JULIAN JORDAN	68	85	42	1	house-edm
49	48	37	29	RAPALJE	68	67	64	68	folk
50	opn	x	20	EPICA	68	50	20	87	metal

Tabel 5: top 50 Nederlandse acts qua aantal optredens in het buitenland 2015

2.1.2 DJ Mag Top 100

Jaarlijks is de verkiezing van de belangrijkste (dance)dj een terugkerend fenomeen en een graadmeter van de populariteit van dj's (zie bijlage 1 voor de gehele lijst). Voor veel dj's is een hoge notering in de *DJ Mag Top 100* een goede businessgarantie, dat wil zeggen: veel (meer) optredens overal in de wereld en een betere gage. Nederlandse dj's spelen in deze categorie een toonaangevende rol. Al vele jaren staan zij hoog of het allerhoogst genoteerd.

In de Top 10 van de DJ Mag Top 100 van 2015 staan vijf Nederlandse dj's.

In totaal staan er in 2015 31 Nederlandse dj's in *DJ Mag Top 100*. (zie tabel 6b)

DJ MAG TOP 100								
2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009		
2	1	1	6	24	nw	x	Hardwell	NL
3	4	40	nw	x	x	x	Martin Garrix	NL
4	3	2	1	2	1	1	Armin van Buuren	NL
5	5	4	2	3	3	2	Tiesto	NL
8	12	9	9	7	19	nw	Afrojack	NL
12	35	nw	x	x	x	x	Oliver Heldens	NL
14	18	14	25	36	71	nw	W&W	NL
15	14	10	7	8	15	nw	Dash Berlin	NL
18	8	7	17	nw	x	x	Nicky Romero	NL
19	13	71	nw	x	x	x	Blasterjaxx	NL
21	23	58	73	nw	x	x	R3hab	NL
26	30	74	nw	x	x	x	Dannic	NL
27	27	30	nw	x	x	x	Dyro	NL
30	82	nw	x	x	x	x	Don Diablo	NL
35	34	29	26	14	21	29	Fedde Le Grand	NL
36	31	99	nw	x	x	x	Ummet Ozcan	NL
37	17	27	re	58	91	nw	Showtek	NL
38	37	34	42	39	nw	x	Angerfist	NL
39	nw	x	x	x	x	x	Bassjackers	NL
48	40	23	11	17	36	nw	Headhunterz	NL
50	36	60	nw				Vicetone	NL
53	47	61	49	98	nw	x	Brennan Heart	NL
64	50	31	29	20	17	27	Laidback Luke	NL
66	56	nw	x	x	x	x	Firebeatz	NL
73	45	37	79	nw	x	x	Frontliner	NL
76	nw	x	x	x	x	x	Yellow Claw	NL
77	re	43	35	32	37	62	Chuckie	NL
80	86	nw	x	x	x	x	Quintino	NL
85	91	42	22	18	9	7	Ferry Corsten	NL
90	51	39	18	16	12	10	Sander van Doorn	NL
91	nw	x	x	x	x	x	MaRlo	AU/NL

Tabel 6: DJ Mag Top 100 2015 met de Nederlandse dj's in de Top 100²

² Bron: djmag.com 2015

2.1.3 Nederlandse populair klassieke export

De populaire klassieke muziek, een genre waar Nederland in het buitenland om bekend staat, wordt al jaren vertegenwoordigd door **André Rieu** en zijn Johann Strauss Orchestra.

Met populair-klassiek staat André Rieu blijvend hoog genoteerd. Naast de reguliere optredens in Europa is in 2015 Roemenië aan dit rijtje toegevoegd. In Zuid Amerika waren er in het najaar optredens in o.a. Mexico (City), Chili (Santiago), Peru (Lima). Eén van de juli concerten vanaf het Vrijthof Maastricht werd opgenomen en beschikbaar gesteld voor uitzending in bioscopen wereldwijd. Op zaterdag 18 juli 2015 was het concert éénmalig te zien in meer dan 500 bioscopen in Europa, Groot Brittannië en Ierland. Het concert werd tussen juli en december 2015 verder uitgezonden in bioscopen in o.a. Australië, Nieuw Zeeland, Colombia, Costa Rica, Guatemala, Honduras, Peru, Chili, Brazilië, Mexico, USA, Zuid Afrika, Turkije.

15 Oktober 2015 ontving Andre in Mexico een speciale award *"for his unique artistry and the outstanding sales in Mexico of more than 350.000 units"*

2.1.4 De Nederlandse rock-punk-metal export

De Nederlandse (hard)rock-punk-metalbands manifesteren zich buiten de Nederlandse grenzen over het algemeen in de relatief kleine club scene.

Binnen dit segment waren er veel optredens te melden voor o.a. Delain, Anneke van Giersbergen, Epica. Een andere constante factor qua optredens zijn al jarenlang The Ex, Peter Pan Speedrock, Born From Pain en Antillectual.

2.2 Marktwerving:

In de afgelopen twee jaar publiceerden we een overzicht van de bekendste locaties waar Nederlandse pop/rockartiesten regelmatig terugkeren. Dat doen we dit jaar opnieuw. Kijken we naar markten waar Nederlandse artiesten, groepen regelmatig terugkeren voor optredens (buiten de dance), dan zijn een aantal landen en locaties in kaart te brengen. In tabel 7 is per land te zien welke zalen dat zijn. Festival-locaties zijn hierin apart vermeld.

De meest bezochte locatie over de grens is **Backstage** in München.

Bron: <http://www.backstage.info/>

stad	locatie	land
München	Backstage	DE

Wien	Arena	AT
Graz,	Explosiv	AT
Salzburg,	Rockhouse	AT

Brussel,	AB	BE
Antwerpen,	De Roma	BE
Antwerpen,	Trix club	BE
Antwerpen,	Arenberg Schouwburg	BE
Hasselt,	Muziekodroom,	BE
Kortrijk,	Den Trap	BE
Leuven,	Het Depot	BE
Vosselaar,	Biebob	BE

Pratteln,	Z7	CH
Solothurn,	Kulturfabrik Kofmehl	CH

Zlin	Hala Euronics Novesta	CZ
------	-----------------------	----

FESTIVALS		land
Dour,	Dour Festival	BE
Gent,	Glimps,	BE
Houffalize,	La Truite Magique Festiv	BE
Vizovice	Masters Of Rock Festiv	CZ
Hamburg,	Reeperbahnfestival	DE
Ballenstedt,	Rockharz Open Air	DE
Lärz,	Fusion Festival	DE
Wacken,	Wacken Open Air	DE
Budapest,	Sziget	HU

stad	locatie	land
------	---------	------

München,	Backstage	DE
Coesfeld,	Fabrik	DE
Andernach,	JuZ Live Club	DE
Aschaffenburg,	Colos-saal	DE
Berlin,	Huxley's neue welt	DE
Berlin,	K17	DE
Berlin,	Comet club	DE
Berlin,	Lido	DE
Berlin,	Cassiopeia	DE
Berlin,	Heimathafen Neuköln	DE
Berlin,	Postbahnhof Club	DE
Berlin,	Privatclub	DE
Bremen,	Tower musikclub	DE
Dresden,	Beatpol	DE
Essen,	Zeche Carl	DE
Essen,	Turock	DE
Hamburg,	Alsterdorfer Sporthalle	DE
Hamburg,	Mojo	DE
Hamburg,	Grünspan	DE
Hamburg,	Hafenklang	DE
Hamburg,	Kleiner Donner	DE
Hamburg,	Knust	DE
Hamburg,	Molotow	DE
Köln,	Underground	DE
Köln,	Gebäude 9	DE
Leipzig,	Werk 2	DE
München,	Ampere	DE
München,	Rockavaria	DE
Münster,	Gleis 22	DE
Saarbrücken,	Garage	DE
Stuttgart,	Keller club	DE
Stuttgart,	Zwölfzehn	DE
Wuppertal,	U-club	DE

stad	locatie	land
------	---------	------

Paris,	Divan du monde	FR
Paris,	La Mecanique Ondulatoire	FR
Caen	Le Cargo	FR
Lille,	La Péniche	FR
Strasbourg,	La Laiterie	FR

Birmingham,	The Institute Library,	GB
Bristol	The Marble Factory	GB
Bristol,	The Louisiana	GB
Leicester,	The musician	GB
London,	Oslo Hackney	GB
Manchester,	Academy 2,	GB
Norwich,	The owl sanctuary	GB

Thessaloniki,	Principal Club	GR
Athens	Fuzz Live Club	GR

Budapest,	Club 202	HU
Budapest,	Petofi hall	HU
Budapest,	A38	HU

Milano,	Legend club,	IT
---------	--------------	----

Mexico City	Metropolitan	MX
-------------	--------------	----

Warszawa,	Club Progresja,	PL
-----------	-----------------	----

Bucharest,	Hard rock cafe	RO
------------	----------------	----

Bratislava	Randal Club,	SK
------------	--------------	----

Chicago	Concord Music Hall	VS
Cleveland	Agora Theatre	VS
Houston	Warehouse Live	VS
Philadelphia,	Electric Factory	VS

Tabel 7: overzicht pop locaties 2015 NL artiesten

2.2.1 Marktwerving: criteria Nederlandse muziek en muziekexportmarkt

Wanneer we de Top 50 meest optredende acts uitsplitsen naar de criteria Nederlandse muziek (tabel 8) en muziekexportmarkt (tabel 9) krijg je de volgende twee tabellen te zien:

- **Nederlandse nationaliteit van de componist/tekstdichter:**
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Tiësto, Oliver Heldens, Jacco Gardner, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, My Baby, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Dope D.O.D., Sick Individuals, Delain, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Bingo Players, Ummet Ozcan, Black Sun Empire, Julian Jordan, Armin van Buuren, MOTi, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Rapalje, Epica.
- **Nederlandse nationaliteit van de uitvoerende:**
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Tiësto, Oliver Heldens, Jacco Gardner, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, My Baby, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Dope D.O.D., Sick Individuals, Delain, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Ummet Ozcan, Black Sun Empire, Bingo Players, DJ Marcelle, Vicetone, MC Ieman, André Rieu, Armin van Buuren, Tom Trago, Steve Rachman, MOTi, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Julian Jordan, Rapalje, Epica.
- **Nederland als land van vestiging van de uitgever (publisher):**
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Tiësto, Oliver Heldens, Jacco Gardner, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, My Baby, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Dope D.O.D., Sick Individuals, Delain, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Ummet Ozcan, Black Sun Empire, Bingo Players, DJ Marcelle, Vicetone, MC Ieman, André Rieu, Armin van Buuren, Tom Trago, Steve Rachman, MOTi, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Julian Jordan, Rapalje, Epica.
- **Nederland als land van vestiging van de producent van de opname (land van *signing*):**
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Oliver Heldens, Jacco Gardner, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, My Baby, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Dope D.O.D., Sick Individuals, Delain, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Ummet Ozcan, Black Sun Empire, Bingo Players, Vicetone, Armin van Buuren, Tom Trago, Steve Rachman, MOTi, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Julian Jordan, Rapalje, Epica.

Tabel 8: Top 50 acts 2015 uitgesplitst naar de criteria voor de Nederlandse populaire muziekproduct.

- **Engelstalige markt** (Anglo-Amerikaanse markt = Verenigde Staten, Canada, Groot Brittannië, Ierland, Australië, Nieuw Zeeland):
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Tiësto, Oliver Heldens, Jacco Gardner, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, My Baby, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Dope D.O.D., Sick Individuals, Delain, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Ummet Ozcan, Black Sun Empire, Bingo Players, DJ Marcelle, Vicetone, MC Ieman, André Rieu, Armin van Buuren, Tom Trago, Steve Rachman, MOTi, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Julian Jordan, Rapalje, Epica.
- **Continental Europese markt:**
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Tiësto, Oliver Heldens, Jacco Gardner, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, My Baby, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Dope D.O.D., Sick Individuals, Delain, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Ummet Ozcan, Black Sun Empire, Bingo Players, DJ Marcelle, Vicetone, MC Ieman, André Rieu, Armin van Buuren, Tom Trago, Steve Rachman, MOTi, Tim van Tol, Anneke van Giersbergen, Julian Jordan, Rapalje, Epica.
- **Latijns-Amerikaanse markt:**
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Tiësto, Oliver Heldens, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Dope D.O.D., Sick Individuals, Delain, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Ummet Ozcan, Bingo Players, Vicetone, André Rieu, Armin van Buuren, Steve Rachman, MOTi, Anneke van Giersbergen, Epica.
- **De Aziatische markt:**
R3hab, Chuckie, W&W, Yellow Claw, Don Diablo, Tiësto, Oliver Heldens, Jacco Gardner, Laidback Luke, Quintino, Headhunterz, Martin Garrix, Dannic, Fedde Le Grand, Sam Feldt, Ferry Corsten, Afrojack, Hardwell, Bakermat, Dash Berlin, Bassjackers, Sunnery James & Ryan Marciano, Sander van Doorn, Blasterjaxx, Nicky Romero, Showtek, Sick Individuals, Dyro, Firebeatz, Detroit Swindle, Angerfist, Ummet Ozcan, Vicetone, André Rieu, Armin van Buuren, Tom Trago, Steve Rachman, MOTi, Anneke van Giersbergen, Julian Jordan, Epica.
- **De Afrikaanse markt:**
Oliver Heldens, Martin Garrix, Hardwell, Bakermat, Showtek, Dyro, Detroit Swindle, Armin van Buuren, Epica.

Tabel 9: Top 50 acts 2015 uitgesplitst naar muziekexportmarkt

2.3 BUMA/Stemra*

Het totaal van de buitenland incasso Buma/Stemra 2015, voor alleen NL rechthebbenden, is uitgekomen op circa € 19.775.030. Dat is +13% ten opzichte van 2014 en dus een flinke stijging voornamelijk door enkele grote hits, gunstige valutakoersen bij enkele belangrijke niet-Eurolanden en stabiele of meer gebruik NL repertoire in het buitenland. De stijging is geheel aan de kant van Buma BTL (performing rights). Stemra BTL inkomsten 2015 zijn nagenoeg gelijk aan 2014 en dat is al een plus op zich gezien de dalende MR offline markt.

De stijging incasso 2015 ten opzichte van 2014 heeft de volgende bijzonderheden. Naast de "normaal" succesvolle Nederlandse acts in het buitenland en enkele grote hits, zien we ook betere cijfers uit een aantal landen in de volle breedte van het NL Nederlandse repertoire. Onze DJ's zoals Martin Garrix, Armin van Buuren, Tiësto, Afrojack, Hardwell en Nicky Romero blijven populair en ook de composities van Giorgio Tuinfort blijven gewild o.a. door de samenwerking met David Guetta. André Rieu is een constante factor door zijn vele optredens over de wereld. Absolute uitschieter v.w.b. 2015 incasso buitenland is: "Waves" (Mr Probz) met hitnoteringen in meer dan 20 landen waaronder USA, UK, Duitsland, Frankrijk en Australië. Hoewel een release uit 2014 zijn de rechten opbrengsten voor het grootste deel in 2015 ontvangen. Goede tweede is: "Animals" (Martin Garrix). Verder goede scores met "Booyah" (Showtek), "Play Hard" (Dash Berlin/Giorgio Tuinfort), "Wizard" (Martin Garrix), "Geko Overdrive" (Olivier Heldens), "Titanium" (Guetta/Afrojack/Giorgio Tuinfort), "Calm After The Storm" (Ilse de Lange), "Firestone" (Kygo/Martijn Konijnenburg) en "Policeman" (Eva Simons/Sidney Samson). Het aandeel "NL klassiekers" zoals "Venus", "Radar Love", "You", "In 't Kleine Café Aan de Haven", "Schatje Mag ik je Foto/Schatzi, schenk mir dein Foto" en "En Nou Die Hendjes De Lucht In" blijft substantieel. Ook opbrengsten voor "vormgevings muziek" radio en tv en "muziek bij commercials" neemt toe met o.a "The Voice", "Teleshopping" en "Eurosport".

Stijging inkomsten geheel bij Buma BTL. Totaal in 2015 € 15.357.564. Verhouding performing rights t.o.v. mechanical rights is nu 78% (PR) en 22% (MR) en de verwachting is dat dit zich zal doorzetten naar 80/20 in de komende jaren. Stemra BTL 2015 opbrengsten met € 4.417.466 vrijwel stabiel t.o.v. 2014. Dit is niet conform de trend van dalende MR inkomsten en wordt voor een deel verklaard door stabiele opbrengsten uit Duitsland, stijging uit Frankrijk, België en Japan. Daar staat tegenover dalende MR opbrengsten Groot Brittannië en Scandinavië. Wanneer we kijken naar soort gebruik dan zien we dat het grootste deel van de inkomsten nog steeds vanuit Radio & TV (45%) komt met vervolgens Live Events (15%) en Online (10%). (zie ook tabel 10)

Wederom wijzigt de "landen top 5" niet, alleen de volgorde ervan. Duitsland, Groot Brittannië (GB), Frankrijk, België en USA zijn nog steeds de belangrijkste landen voor Nederlandse muziek, waarbij Duitsland wederom het land is met de hoogste opbrengsten NL Nederlands repertoire met +5,5% t.o.v. 2014. Sterkste stijgers in 2015 t.o.v. 2014 zijn USA (+48%), GB (+20,5%), Frankrijk (+26,1%) en België (+13%). Minder kan ook, zoals bijvoorbeeld uit Australië/Nieuw-Zeeland (-12,6%) en Zweden (-20%).

Per regio blijven West- en Zuid Europa (69,3%) veruit het belangrijkste gebied met daarna USA/Canada (11%) en Azië/Australië (6,1%). Hoewel gedaald t.o.v. 2014 blijft Brazilië voor Zuid-Amerika qua opbrengsten het belangrijkste land. (zie ook tabel 11)

Zoals gebruikelijk zijn resultaten uit het verleden geen garantie voor toekomstige successen. Door de uitzonderlijke successen in 2015 is het al heel mooi als we in 2016 de resultaten 2015 kunnen benaderen.

*Bron: Buma/Stemra

Foreign income 2015	BUMA		STEMRA		TOTAL	
TOTAL	15.357.564		4.417.466		19.775.030	
	77,66%		22,34%		100,00%	
Per country	BUMA	in %	STEMRA	in %	TOTAL	in %
Germany	2.360.178	15,4%	1.167.107	26,4%	3.527.284	17,8%
Great Britain	1.892.324	12,3%	807.422	18,3%	2.699.746	13,7%
France	1.835.998	12,0%	842.813	19,1%	2.678.811	13,5%
Belgium	1.901.977	12,4%	640.435	14,5%	2.542.412	12,9%
USA	1.887.819	12,3%	21.451	0,5%	1.909.270	9,7%
Italy	842.602	5,5%	72.675	1,6%	915.278	4,6%
Switzerland	509.026	3,3%	129.357	2,9%	638.383	3,2%
Australia & NZ	424.987	2,8%	135.509	3,1%	560.496	2,8%
Japan	389.333	2,5%	124.122	2,8%	513.455	2,6%
Sweden	414.131	2,7%	51.731	1,2%	465.862	2,4%
Poland	397.477	2,6%	18.479	0,4%	415.956	2,1%
Austria	314.019	2,0%	70.584	1,6%	384.603	1,9%
Scandinavia & Baltics	133.266	0,9%	136.160	3,1%	269.426	1,4%
Canada	205.135	1,3%	57.269	1,3%	262.404	1,3%
Denmark	225.427	1,5%	2.384	0,1%	227.811	1,2%
Brazil	218.345	1,4%	2.074	0,0%	220.418	1,1%
Romenia	197.296	1,3%	458	0,0%	197.754	1,0%
Spain	135.051	0,9%	24.732	0,6%	159.783	0,8%
Finland	137.937	0,9%	2.593	0,1%	140.530	0,7%
Hungary	79.031	0,5%	40.500	0,9%	119.530	0,6%
Israel	95.524	0,6%	6.556	0,1%	102.080	0,5%
Portugal	65.759	0,4%	24.095	0,5%	89.853	0,5%
Republic of Ireland	65.692	0,4%	0	0,0%	65.692	0,3%
South-Africa	64.317	0,4%	124	0,0%	64.441	0,3%
Mexico	53.755	0,4%	4.395	0,1%	58.150	0,3%
VARIOUS	511.161	3,3%	34.440	0,8%	545.601	2,8%
TOTAL	15.357.564	100,0%	4.417.466	100,0%	19.775.030	100,0%

Tabel 10: Landenaandeel 2015 op basis van de BUMA/Stemra-cijfers³³ Tabellen van BUMA/Stemra

Foreign Income 2015	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per country	in %	in %	in %	in %	in %	in %
GERMANY	17.8%	19.14%	17.0%	17.15%	17.3%	17,8%
UNITED KINGDOM	13.7%	12.82%	9.5%	14.11%	13.6%	11,6%
FRANCE	13.5%	12.16%	13.2%	9.72%	11.4%	10,5%
BELGIUM	12.9%	12.85%	17.8%	14.06%	16.4%	14,5%
USA	9.7%	7.37%	5.8%	7.18%	6.1%	5,1%
ITALY	4.6%	4.42%	4.4%	3.43%	2.8%	4,0%
SWITZERLAND	3.2%	3.42%	3.0%	3.43%	2.8%	3,1%
AUSTRALIA & NZ	2.8%	3.67%	2.8%	4.18%	3.8%	4,1%
JAPAN	2.6%	2.84%	2.7%	4.39%	3.4%	3,6%
SWEDEN	2.4%	3.33%	2.4%	1.20%	1.5%	1,5%
POLAND	2.1%	1.77%	3.9%	4.12%	2.7%	4,2%
AUSTRIA	1.9%	2.19%	2.1%	2.45%	2.4%	2,5%
SCANDINAVIA/BALTIC STATES	1.4%	1.65%	1.0%	0.82%	1.1%	1,1%
CANADA	1.3%	1.49%	1.4%	1.71%	1.3%	1,0%
DENMARK	1.2%	1.55%	1.4%	1.55%	1.7%	1,3%
BRASIL	1.1%	1.70%	0.9%	1.17%	0.7%	
ROMENIA	1.0%	0.53%	0.4%	0.57%	1.0%	
SPAIN	0.8%	1.04%	3.6%	2.28%	2.0%	4,3%
FINLAND	0.7%	0.61%	0.6%	0.64%	0.7%	0,8%
HUNGARY	0.6%	0.41%	0.5%	0.52%	1.0%	0,5%
ISRAEL	0.5%	0.42%				
PORTUGAL	0.5%	0.41%	0.4%	0.43%		
IRELAND, REPUBLIC OF	0.3%	0.47%	0.6%		0.5%	0,6%
SOUTH AFRICA	0.3%					
MEXICO	0.3%					
VARIOUS	2.8%	3.06%	2.5%	3.24%	3.0%	4,5%

Per region	2015	2014	2013	2012	2011	2010
	in %	in %	in %	in %	in %	in %
WEST&SOUTH EUROPE	69.3%	69.0%	71.4%	67.4%	69.7%	69,5%
USA/CANADA	11.0%	8.9%	7.2%	8.9%	7.4%	6,0%
SCANDINAVIA/BALTIC STATES	6.0%	7.7%	6.1%	5.0%	5.9%	5,7%
ASIA/AUSTRALIA	6.1%	7.1%	6.5%	9.2%	7.6%	8,0%
EASTERN EUROPE	4.8%	4.2%	6.8%	6.2%	5.8%	6,9%
SOUTH&MID AMERICA/CARIBBEAN	1.9%	2.5%	1.6%	2.2%	1.4%	1,6%
AFRICA & MIDDLE EAST	0.8%	0.6%	0.4%	0.9%	1.1%	0,9%

Tabel 11: Landen en regio aandeel 2015 op basis van de BUMA/Stemra-cijfers⁴⁴ Tabellen van BUMA/Stemra

2.4: Meest bezochte landen

In het overzicht van tabel 12 vergelijken we de Top 50 **meest optredende artiesten per land** van 2014 met 2013 en 2012.

We hebben de 20 best bezochte landen op een rijtje gezet en vergeleken met 2013 en 2012.

Bekijken we de Top 50 optredens dan is de Top 3 van landen met de meeste optredens in 2015: #1 Verenigde Staten, #2 Duitsland, #3 Spanje, gevolgd door Groot Brittannië, Canada, Frankrijk. België is verder teruggelopen en Italië is duidelijk in opkomst, evenals Brazilië en Griekenland.

Als Noord Amerika (VS + Canada) is het totaal 1.700 in 2015. In 2014 was dit flink meer nl. 1.843. 2013 was dit totaal 1.604.

Over de gehele linie lopen de optredens (iets) terug. In tabel 3 zagen we al dat de Top 30 ruim 1/3 uitmaakt van het geheel aantal optredens.

Het aantal optredens van de Top 50 **meest optredende acts** is 1/3 van het totaal aantal optredens (4.602 van de 14.689*). (*zie ook tabel 2)

Opkomende landen met meer optredens in 2015 dan in 2014 zijn Italië, Brazilië, Griekenland, China, India, Japan, Hongarije, Ierland, Kroatië, Zweden, Polen, Thailand, Tsjechië en Singapore.

jaar	VS	DE	SP	GB	CA	FR	IT	BE	CH	AU	BR	GR	MX	AT	CN	IN	JP	HU	PT	ID	IRL
2015	1500	364	305	298	200	139	138	135	92	89	83	82	72	66	60	51	48	46	43	40	40
2014	1582	379	365	352	261	186	123	203	105	143	78	44	96	77	56	39	22		45	36	
2013	1350	417	388	330	254	219	124	229	122	125	55		110	80	30	61				40	
2012	1494	441	331	253	164	198	124	197	89	113	110		55	79							

Tabel 12: totaal optredens top 50 2015 artiesten in de diverse landen vgl. met 2014, 2013 en 2012

Legenda bij tabel 12

VS	Verenigde Staten	GR	Griekenland
DE	Duitsland	MX	Mexico
SP	Spanje	AT	Oostenrijk
GB	Groot Brittannië	CN	China
CA	Canada	IN	India
FR	Frankrijk	JP	Japan
IT	Italië	HU	Hongarije
BE	België	PT	Portugal
CH	Zwitserland	ID	Indonesië
AU	Australië	IRL	Ierland
BR	Brazilië		

3. ONDERZOEKSRESULTAAT EN CONCLUSIES

3.1 Meetinstrument

Op basis van het TNORapport over 2004 in combinatie met de opinies van de opdrachtgever Buma Cultuur, van Nederlandse deskundigen en de methoden uit Zweden en Groot Brittannië uit 2004 is de volgende definitie als uitgangspunt voor onderzoek naar de export van Nederlandse populaire muziek geformuleerd en gebruikt voor de onderzoeken door Perfect & More bv (Kroeske/Fictoor) vanaf 2005.

De exportwaarde van Nederlandse populaire muziek wordt op jaarlijkse basis gemeten aan de hand van de waarde die wordt gecreëerd door het gebruik van Nederlands muzikauteursrecht, muziekopnamen van Nederlandse artiesten en het verzorgen van optredens door Nederlandse muzikanten in het buitenland en direct daaraan gerelateerde activiteiten.

Definitie meetinstrument exportwaarde

Er wordt ieder onderzoeksjaar van drie hoofdsegmenten van waarde creatie uitgegaan: Rechten, Opnamen (goederen) en Optredens (muziekdiensten). Andere soorten inkomsten die op één of andere manier wel aan de muziekindustrie zijn gerelateerd, maar niet direct samenhangen met het gebruik en de exploitatie van muziekrechten, muziekopnamen en/of muziekuitvoeringen worden in dit onderzoek niet tot de muziekexport gerekend.

1. Rechten: auteursrechten (uitvoeringsrechten en mechanische rechten) en naburige rechten en inkomsten van royalties.
2. Opnamen/Goederen: geluidsdragers (fysiek en digitaal), merchandise, bladmuziek.
3. Optredens: muziekdiensten

Segmenten van waardecreatie in muziekexport

Hieronder worden elk van de drie hoofdsegmenten uit het figuur hierboven nader toegelicht.

Rechten:

Bij rechten en royalties gaat het primair om het openbaar maken en verveelvoudigen van muziekwerken op de buitenlandse markt. De volgende onderdelen zijn te onderscheiden:

- a. Inkomsten uit het buitenland voor Nederlandse componisten, tekstdichters en uitgevers op basis van openbare uitvoeringsrechten. Deze gelden worden door collectieve rechtenorganisaties in het buitenland geïnd en doorgegeven aan BUMA. Zij zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- b. Inkomsten uit het buitenland op basis van mechanische rechten voor Nederlandse componisten, tekstdichters en uitgevers. Deze gelden worden door de zusterorganisaties van Stemra geïncasseerd en aan haar doorgegeven. Stemra zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- c. Inkomsten in verband met naburige rechten voor zover ze betrekking hebben op de openbare uitvoering van werken. Deze gelden komen toe aan personen en instanties die een erkend recht hebben op de uitvoering van een werk: uitvoerende artiesten en producenten. Deze gelden worden geïnd door zusterorganisaties van SENA. Zij zorgt voor de uitkering aan de rechthebbenden.
- d. De gelden die bestemd zijn voor de producenten van opnamen (muziekmaatschappijen) worden geïnd door de exploitant van de opname in het

betreffende land en doorgaans direct doorgegeven aan de Nederlandse rechthebbende producent. Daar is geen collectieve organisatie bij betrokken.

Het onderdeel rechten is betrouwbaar en nauwkeurig in kaart te brengen door de medewerking met BUMA, Stemra en SENA.

Opnamen:

Door het toenemende belang van elektronische netwerken voor promotie en exploitatie van informatie (over nationale grenzen heen) wordt het steeds moeilijker om de exportwaarde van 'dragerloze opnamen' op de geijkte manieren vast te stellen.

Muziek wordt steeds meer digitaal verkocht. De fysieke distributie van muziek wordt minder belangrijk. Daarmee wordt de medewerking van de 'digitale muziekindustrie' belangrijk. Downloads vallen in 2006 nog buiten het onderzoek, maar zijn vanaf 2007 wel meegenomen omdat ze steeds meer een substantiële plaats innemen binnen de waardecreatie. Dragerloze tracks en clips vallen onder het segment *opnamen*.

Onder de noemer 'opnamen' valt dus de export van fysieke en digitale goederen die hun waarde ontleen aan de direct en indirecte associatie met Nederlandse muziek of muzikanten te weten:

- a. Geluidsdragers met Nederlandse muziek en dragerloze Nederlandse muziek die wordt geëxporteerd en waarover de rechten in Nederland zijn afgedragen bij de productie.
Inkomsten uit in Nederland geperste en in het buitenland verkochte geluidsdragers met Nederlandse populaire muziek betreft cd's, vinyl, dvd's.
- b. Bladmuziek. Inkomsten uit in Nederland uitgegeven en gedrukte, en in het buitenland verkochte bladmuziek met Nederlandse populaire muziek (dit speelt een erg kleine rol).
- c. Merchandise. Inkomsten uit verkoop in het buitenland van merchandise van Nederlandse acts.

Verkopen (a) kunnen redelijk nauwkeurig gevolgd worden. Voor (b) en (c) is meer medewerking vereist van het werkveld. We kunnen hier slechts van een gefundeerde schatting spreken.

Optredens:

Inkomsten op basis van gages en uitkoopsommen die Nederlandse artiesten ontvangen wanneer ze in het buitenland optredens verzorgen. Auteursrechten die hierbij in het geding zijn, worden afgedragen bij de uitvoeringsrechten (openbaarmaking). Geldstromen lopen van de buitenlandse podia en promotors via agenten, boekingskantoren en managers.

De inkomstenstroom is een gefundeerde schatting. Om de exacte inkomsten voor optredens te vragen, voelt alsof je naar iemands pincode vraagt. Door de relatie die door de jaren heen is/wordt opgebouwd met betrokkenen (management) is het mogelijk om door een geheimhoudingsverklaring toch gegevens te ontvangen. De gegevens worden dan in het totaal verwerkt en zijn niet individueel zichtbaar. Het zou ideaal zijn indien van alle optredens de inkomsten concreet bekend zouden zijn, waardoor het onderzoek een nog betere waarde krijgt.

De verdeling in het onderzoeksresultaat komt daarmee op de segmenten: rechten, opnamen en optredens.

3.2 Exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek

Deze paragraaf bevat de gefundeerde schatting van de exportwaarde van Nederlandse populaire muziek voor het peiljaar 2015.

Het gaat om de concentratie op de waarde die in het buitenland gerealiseerd wordt met de Nederlandse muziek (in hoofdzaak Nederlands intellectueel eigendom (IE), evenals opnamen en optredens van Nederlandse artiesten).

De belangrijkste informatiebronnen die hiervoor gebruikt zijn, komen van de instanties die over deze gegevens beschikken (zie paragraaf 1.6)

De totale toegevoegde waarde (rechten, opnamen en optredens) die in 2015 is gerealiseerd met de export van Nederlandse populaire muziek bedraagt € 183,26 miljoen (tabel 13). Ruim 73 procent daarvan komt voor rekening van de dancemuziek (optredens en opnamen). In geld is dit ruim € 134,5 miljoen.

Van de Nederlandse muziekexport is 13 procent afkomstig uit auteursrecht en naburige rechten (€ 24,05 miljoen) dit is zowel procentueel als in geld meer dan in 2014.

Rechten	2015	%	2014	%	2013	%	2012	%
Buma	15.35	8,38%	13.06	7,00%	12.55	7,90%	10.92	8.34%
Stemra	4.42	2,41%	4.41	2,36%	4.41	2,80%	4.19	3.19%
Sena	4.28	2,33%	3.02	1,62%	2.08	1,30%	2.36	1,02%
Subtotaal	24.05	13,12%	20.49	10,98%	19.04	12,00%	17.47	13.34%
Opnamen	2015		2014		2013		2012	
Dance labels	8.22	4,48%	7.02	3,76%	6.67	4,20%	5.56	4.25%
Majors	1.12	0,61%	0.81	0,43%	1.04	0,65%	1.15	0.88%
Indies	2.21	1,21%	2.04	1,09%	2.61	1,65%	1.99	1.52%
Buit. signings	0.91	0,50%	0.96	0,51%	1.02	0,64%	0.85	0,64%
Subtotaal	12.46	6,80%	10.83	5,79%	11.34	7,14%	9.55	7.29%
Optredens	2015		2014		2013		2012	
Dance/EDM	126.36	68,95%	133.33	71,45%	110.79	69,77%	87.65	66.93%
Overig	20.39	11,13%	21.95	11,76%	17.63	11,10%	16.28	12.43%
Subtotaal	146.75	80,08%	155.28	83,21%	128.42	80,87%	103.93	79.37%
Totaal	183.26	100%	186.60	100%	158.80	100%	130.95	100%
min 1,8 % t.o.v. 2014			plus 17,5% t.o.v. 2013 optredens 21% + t.o.v. 2013			plus 21% t.o.v. 2012 optredens +23% t.o.v. 2012		
						plus 31% t.o.v. 2011 optredens +15% t.o.v. 2011		

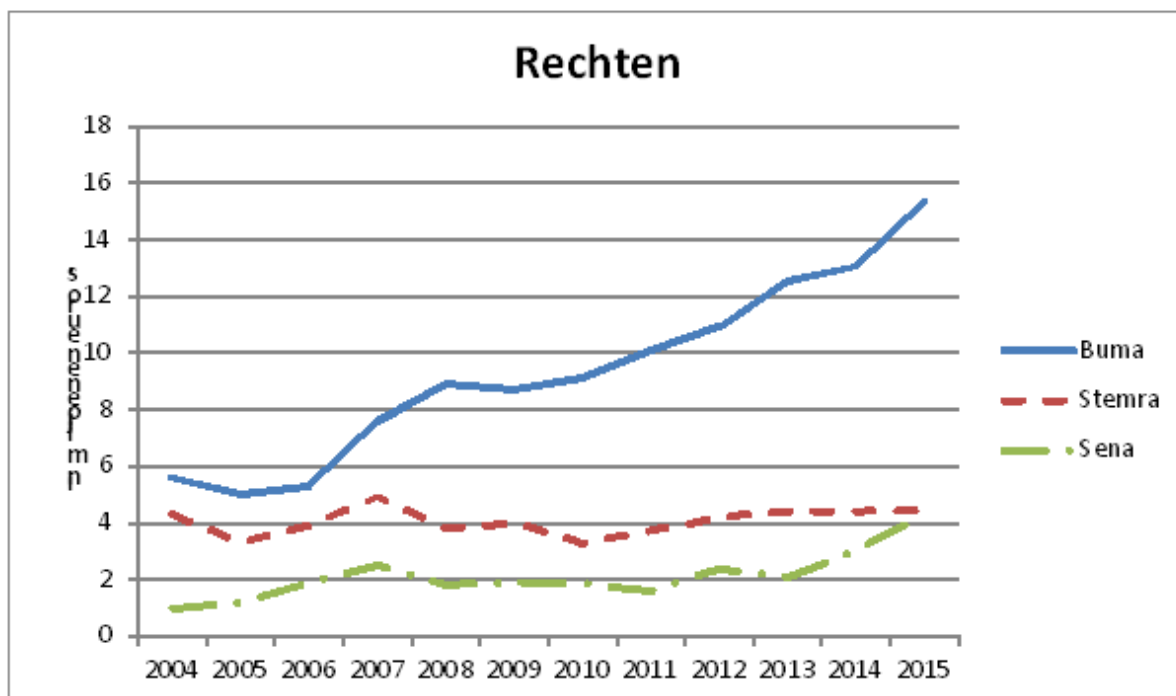
Tabel 13: Exportwaarde van de Nederlandse Populaire Muziek 2015 + vergelijking met 2014-2013-2012

	Exportwaarde
2004	31,6
2005	32,5
2006	35,9
2007	43,5
2008	50,2
2009	64,9
2010	81,44
2011	100,14
2012	130,95
2013	158,8
2014	186,6
2015	183,26

Tabel 14: Overzicht exportcijfers over de jaren vanaf de start van het onderzoek

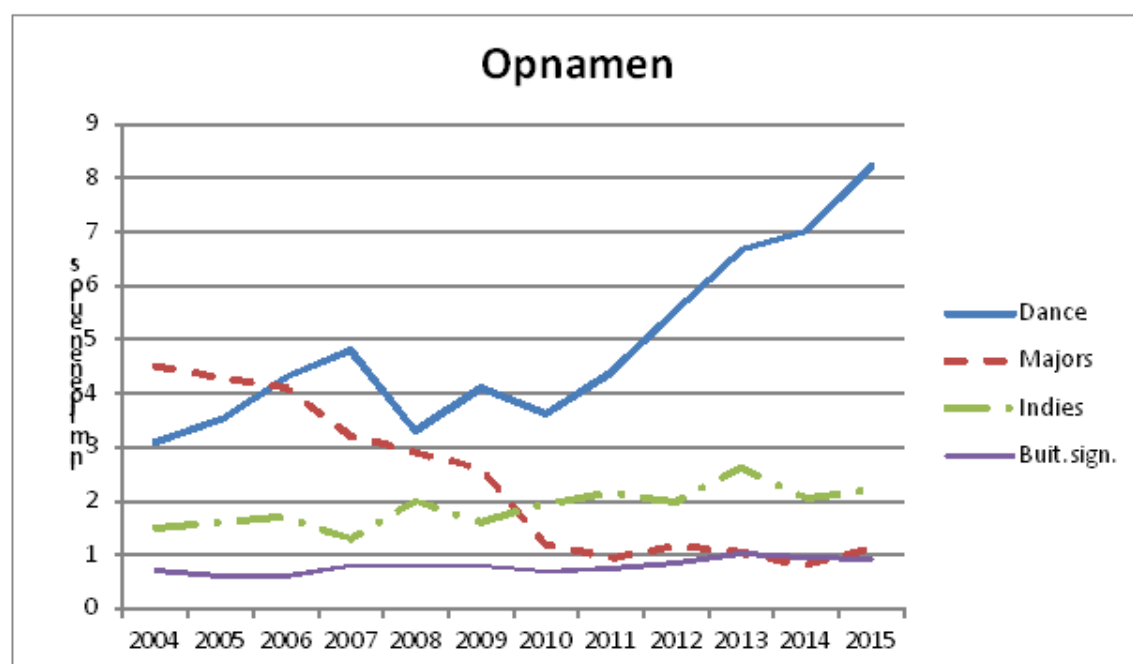
Exportwaarde over de jaren van onderzoek per segment aangegeven in tabel 15, 16, 17.

jaar	Buma	Stemra	Sena
2004	5,6	4,3	1
2005	5	3,3	1,2
2006	5,3	3,9	1,9
2007	7,6	4,9	2,5
2008	8,9	3,8	1,8
2009	8,7	4	1,9
2010	9,12	3,29	1,85
2011	10,1	3,73	1,59
2012	10,92	4,19	2,36
2013	12,55	4,41	2,08
2014	13,06	4,41	3,02
2015	15,35	4,42	4,28

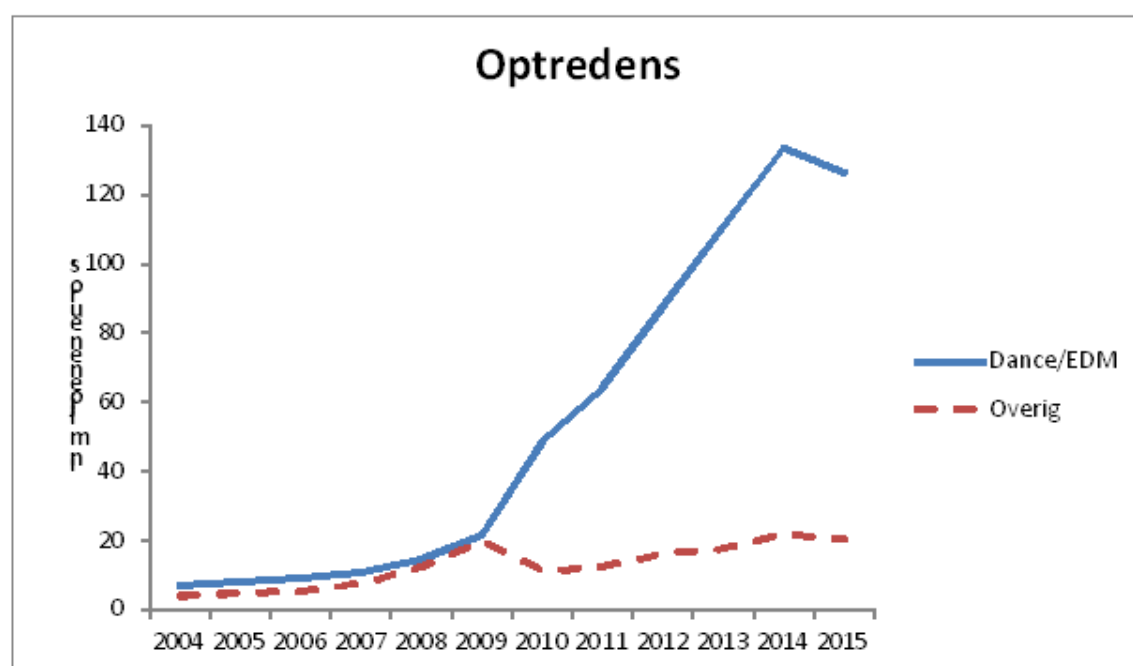
Tabel 15: Rechten

Waar BUMA (openbaar uitvoeringsrecht) flink stijgt, is bij Stemra (verveelvoudiging; mechanisch reproductierecht) stabiel en is bij SENA (naburige rechten; openbare uitvoering) een flinke stijging te zien.

	Dance	Majors	Indies	Buit.sign.
2004	3,1	4,5	1,5	0,7
2005	3,5	4,3	1,6	0,6
2006	4,3	4,1	1,7	0,6
2007	4,8	3,2	1,3	0,8
2008	3,3	2,9	2	0,8
2009	4,1	2,6	1,6	0,8
2010	3,61	1,19	1,96	0,69
2011	4,39	0,95	2,15	0,75
2012	5,56	1,15	1,99	0,85
2013	6,67	1,04	2,61	1,02
2014	7,02	0,81	2,04	0,96
2015	8,22	1,12	2,21	0,91

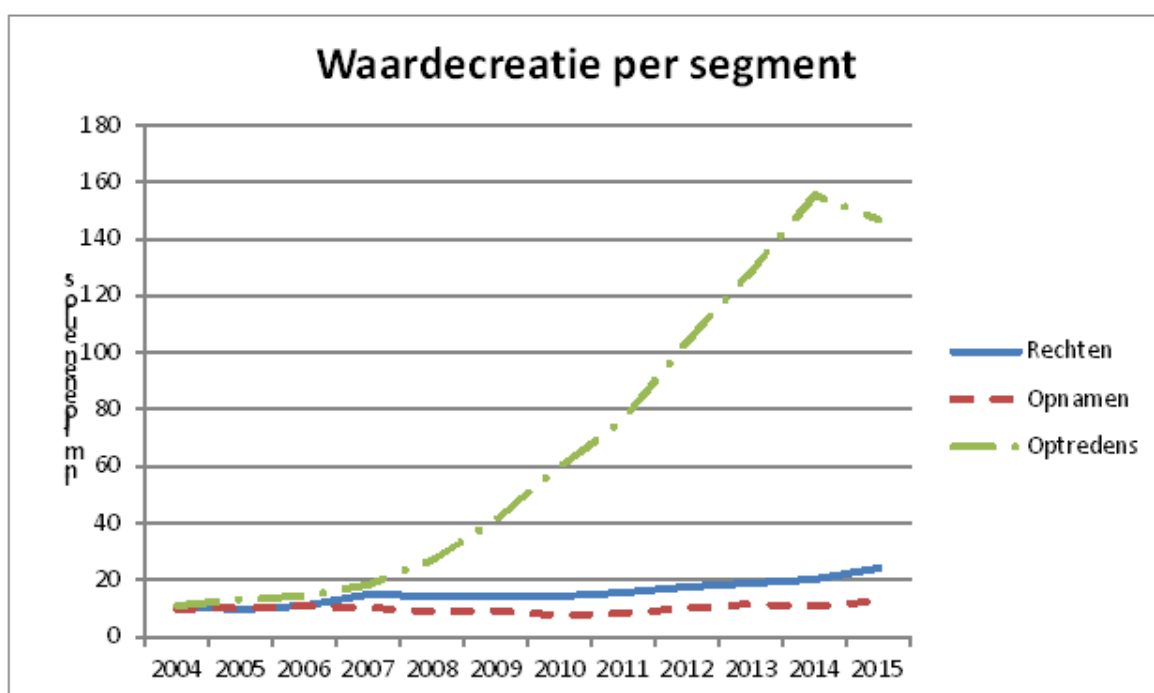
Tabel 16: Opnamen

	<u>Dance/EDM</u>	<u>Overig</u>
2004	6,9	4
2005	8,2	4,8
2006	8,9	5,2
2007	10,8	7,6
2008	14,5	12,3
2009	21,4	19,8
2010	48,54	11,19
2011	64,13	12,35
2012	87,56	16,28
2013	110,79	17,63
2014	133,33	21,95
2015	126,36	20,39

Tabel 17: Optredens

Over 2015 is een lichte daling bij zowel dance als bij overig te zien.

	Rechten	Opnamen	Optredens
2004	10,9	9,8	10,9
2005	9,5	10	13
2006	11,1	10,7	14,1
2007	15	10,1	18,4
2008	14,6	8,8	26,8
2009	14,6	9,2	41,2
2010	14,26	7,45	59,73
2011	15,42	8,24	76,48
2012	17,47	9,95	103,93
2013	19,04	11,34	128,42
2014	20,49	10,83	155,28
2015	24,05	12,46	146,75

Tabel 18: De drie segmenten van waardecreatie tegen elkaar afgezet

In bovenstaand overzicht is te zien dat het onderdeel optredens voor het eerst sinds dit onderzoek een lichte daling laat zien.

Opnamen en *rechten* blijven naar verhouding een kleiner deel van de exportwaarde uitmaken (ruim 13%). *Rechten* laat een naar verhouding behoorlijke stijging zien in 2015. De stijging incasso 2015 van Buma ten opzichte van 2014 heeft naast de "normaal" succesvolle Nederlandse acts in het buitenland en enkele grote hits, betere cijfers uit een aantal landen in de volle breedte van het NL Nederlandse repertoire. Zie ook 2.3

3.3 Nawoord

Het op jaarlijkse basis onderzoeken van de resultaten van de exportwaarde van de Nederlandse populaire muziek maakt duidelijk dat de investeringen die worden gepleegd door de vele betrokkenen (zoals de overheid, bedrijven als Buma Cultuur, de Nederlandse muziekindustrie, artiesten, management, componisten/tekstschrijvers, producers) voordeel opleveren.

Dat is een stimulans om verder te bouwen aan nog meer en betere resultaten. Het is van groot belang dat investeringen van blijvende aard zijn. Als klein land weet Nederland zich op het gebied van Dance nadrukkelijk te manifesteren, de andere muziek (pop, rock e.d.) heeft niet/minder de flexibele ruimte als dance. Succesvolle buitenlandexploitatie kan bijdragen aan een economisch meer gezonde muziekindustrie en voor een bloeiende muziekcultuur. Immers, wanneer de muziekindustrie in staat is investeringen te doen in nieuwe producties, mede op basis van buitenlandinkomsten, betekent dat tegelijkertijd meer kansen voor Nederlandse auteurs en uitvoerend muzikanten, een groter aantal releases (fysiek en digitaal) en groei in het live-circuit. Door het buitenlandse succes van artiesten binnen bepaalde genres, zoals bij dance en in beperktere mate bij pop-metal-punk-rock krijgen steeds meer Nederlandse artiesten kans om zich op deze manier te profileren en daarmee om succesvol te worden. Voor pop-rock heeft deze investering zowel in materiaal als tijd meer tijd nodig om een (bepaalde) mate van succes te ervaren.

Met name Nederlandse club DJ's hebben aangetoond dat er een uitstekend verdienenmodel is. Van jongs af aan oefenen met een eigen dj-set. Ervaring opdoen eerst in kleine kring. Het adopteren van de social media als promotiepodium, views (You Tube) en airplay (o.a. podcasts, eigen radioshows) creëren via de bekende netwerken voor extra exposure. Een eigen sound en stijl creëren. Geld verdienen met optredens vanuit een club en mede door het social media netwerk de populariteit uitbouwen tot ongekennde hoogte. Het digitale domein is een steeds belangrijker en onmisbaar element geworden in het promotie- en verdienenmodel. Kleine clubs worden grotere, de grotere clubs worden festivals en soms zelfs eigen evenementen. Nederland wordt Europa, Europa wordt de wereld, internationaal bestaat dan ook niet meer. Optredens zijn belangrijker dan albums en singles uitbrengen, maar releases horen er wel bij, soms als pure promotie. De huidige club-dj is de nieuwe rock 'n roll ster. En dat begint al erg vroeg, veel dj-talenten zijn jong en kunnen in korte tijd het grote podium bestormen vaak gesteund door een grote dj die de juiste support geeft. In 2015 was dit grote podium er voor o.a. Yellow Claw, Don Diablo (opnieuw), Sam Feldt, MOTi, WiWek, Mark Sixma, Dirtcaps.

Met het betreden van de buitenlandse markt met optredens (cultureel kapitaal) wordt niet alleen het economisch kapitaal verhoogd, maar tevens het sociale kapitaal (relaties, netwerken, status, levensstijl).

LITERATUUR en andere bronnen

- Boel, J. & Steenkiste, M. van, (2007), *De terugkeer van de Vikingen: hoe Denemarken zijn popmuziek aan de wereld verkocht*. Belgisch artikel over Music Export Denmark (MXD) <http://www.goddeau.com/content/view/4137>.
- Bourdieu, P., (1993) *The field of cultural production*, Columbia University Press, Cambridge, Polity press.
- Buma Cultuur jaarverslag (2015).
- BUMA/Stemra jaarverslag (2015).
- djmag.com/top100djs/ (2015).
- DutchInfluence.com
- Elberse, Anita (2013) *Blockbusters*. Uitgever Henry Holt & co.
- Export Music Sweden (2007) *Export performance of the Swedish music industry 2006*. Export performance of the Swedish music industry is beschikbaar van 2001 tot 2006 <http://www.exms.com/export/Swedish%2520Music%2520export%25202006.pdf>.
- Fictoor, J. & Kroeske, S., (2007). *Basisboek Muziekmanagement*. Amsterdam, Boom Onderwijs.
- Forss, K. en Podolieva, K., (2002). *The export of Swedish Music Industry 2001*. A report from Export Music Sweden. Andante Consultants.
- Hoekman, G.J., (2010) *Over de grens, het internationale succes van Nederlandse popmuziek*, uitgeverij Thomas Rap.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2007) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2005 en 2006* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2008) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2007* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2009) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2008* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2010) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2009* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2011) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2010* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2012) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2011* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2013) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2012* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Kroeske, S. & Fictoor, J., (2014) *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2013* (in opdracht van Buma Cultuur). Hilversum: Perfect & More bv.
- Nvpi.nl (2015).
- Pels, D., (1992) *Pierre Bourdieu, Opstellen over smaak, habitus en het veldbegrip*, (Essays on taste, habitus and the field concept), 2^e druk, Amsterdam, Van Gennep.
- Rutten, Paul & Hoogendoorn, Joost (2006). *Exportwaarde van Nederlandse Populaire Muziek 2004* (in opdracht van Buma Cultuur). Delft: TNO Informatie- en Communicatietechnologie.
- SENA jaarverslag (2015).
- Wikström, Patrik (2013) *The Music Industry*. www.politybooks.com
- Sociale media en websites van Nederlandse artiesten en platforms.
- www.bandsintown.com
- www.beatport.com
- www.billboard.biz
- www.facebook.com
- www.forbes.com
- gigs.gigatools.com
- http://www.landafkorting.nl/
- www.mixmag.net
- www.myspace.com
- www.rankingz.com
- www.residentadvisor.com
- www.soundcloud.com
- www.spotify.com
- www.twitter.com
- www.wikipedia.com
- www.youtube.com

BIJLAGEN

Bijlage 1: Caro Emerald GB In Concert

CARO EMERALD

IN CONCERT PLUS SPECIAL GUEST

NOVEMBER 2015

MON 23	OXFORD NEW THEATRE
SOLD OUT	LIVERPOOL PHILHARMONIC HALL
THU 26	MANCHESTER OPERA HOUSE
FRI 27	NEWCASTLE CITY HALL
SAT 28	HARROGATE INT.CENTRE
MON 30	SHEFFIELD CITY HALL

DECEMBER 2015

TUE 01	EDINBURGH USHER HALL
SOLD OUT	SOUTHEND CLIFFS PAVILION
FRI 04	CARDIFF MOTORPOINT ARENA
SAT 05	BRIGHTON CENTRE
SOLD OUT	BIRMINGHAM SYMPHONY HALL
TUE 08	BIRMINGHAM EXTRA DATE ADDED SYMPHONY HALL
THU 10	PLYMOUTH PAVILIONS
FRI 11	BOURNEMOUTH INT.CENTRE
SAT 12	NOTTINGHAM ROYAL CONCERT HALL
SOLD OUT	BRISTOL COLSTON HALL
TUE 15	MANCHESTER EXTRA DATE ADDED BRIDGEWATER HALL
WED 16	LONDON EVENTIM APOLLO HAMMERSMITH

NEW SINGLE QUICKSAND OUT NOW

Bron: Caro Emerald 2015

Bijlage 2: Yellow Claw - Blood For Mercy Tour

Yellow Claw

BLOOD FOR MERCY TOUR

 MOKSI SUPPORT

11-25 FORTYFIVE HASSELT	12-26 BIG WEEK NYC NEW YORK
11-26 MASLAK ARENA ISTANBUL	12-31 NOS EVENT CENTER SAN BERNARDINO
11-27 RIVIERA MADRID	1-1 LIGHTS ALL NIGHT DALLAS
11-28 PARADISO AMSTERDAM	1-26 TOWN BALLROOM BUFFALO
12-2 GÖTA KÄLLARE STOCKHOLM	1-28 LIQUIDSIXX CLEVELAND
12-3 COLUMBIA THEATER BERLIN	1-29 ECHOSTAGE WASHINGTON DC
12-4 SOCIAL CLUB PARIS	1-30 THE FILLMORE PHILADELPHIA
12-5 EDC BRASIL SAO PAULO	1-31 THE WESTCOTT SYRACUSE
12-7 CLUB 84 TORINO	2-5 ROYALE NIGHTCLUB BOSTON
12-9 MCDONALD THEATRE EUGENE	2-24 THE NORVA NORFOLK
12-10 1015 FOLSOM SAN FRANCISCO	2-26 ELEKTRICITY NIGHTCLUB PONTIAC
12-12 CINEMA POMPAÑO	3-2 BELLY UP ASPEN ASPEN
12-17 OGDEN THEATER DENVER	3-3 PARK CITY LIVE UTAH
12-18 SHOWBOX SODO SEATTLE	3-5 BUCHANAN'S EL PASO
12-19 CONCORD CHICAGO	3-6 CAIN'S BALLROOM ST. TULSA
12-20 REGENCY BALLROOM SAN FRANCISCO	3-10 LIBERTY HALL LAWRENCE

Bron: Yellow Claw 2015

Bijlage 3: Dash Berlin @ Chasing summer festival - Calgary aug 2015

Bron: Dash Berlin 2015

Bijlage 4: Chef Special US Tour Dates 2015

Bron: Chef Special

Bijlage 5: Jacco Gardner Hypnophobia European tour 2015

Jacco Gardner
HYPNOPHOBIA

May
06 Tourcoing, France / Le Grand Mix w/ Eerie Wanda
07 Luxembourg, Luxembourg / Rockhal w/ Eerie Wanda
08 Feyzin, France / L'Epicierie Moderne
10 Brussels, Belgium / Les Nuits Botanique
11 Bordeaux, France / Rock School Barbey
13 Barcelona, Spain / Le 2 De Apolo
14 Valencia, Spain / El Loco
15 Madrid, Spain / El Sol
16 Lisbon, Portugal / Music Box
17 Porto, Portugal / Hard Club
18 Orense, Spain / Auditorio de Orense
19 San Sebastian, Spain / Intxaurreondo
21 Carpi, Italy / Mattatoio Culture Club
22 Ravenna, Italy / Hana Bi
23 Padova, Italy / Mame
24 Vienna, Austria / Arena
26 Munich, Germany / Kranhalle @ Feuerwerk
27 Berlin, Germany / Private Club
28 Hamburg, Germany / Molotow
29 Copenhagen, Denmark / Loppen
30 Oslo, Norway / Revolver
31 Stockholm, Sweden / Debaser Strand

June
03 Maastricht, Netherlands / Muziekgieterij
04 Rotterdam, Netherlands / Rotown w/ Doug Tuttle
05 Eindhoven, Netherlands / Eindhoven Psych Lab
07 London, UK / Field Day Festival

Bron: Jacco Gardner

Bijlage 6: My Baby Spring tour 2015

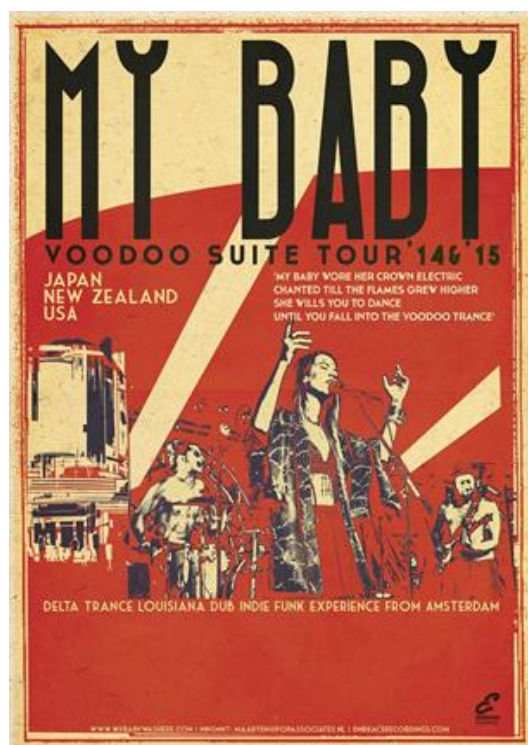

Bijlage 7: My Baby Europe tour 2015

Bron: My Baby

Bijlage 8: My Baby Voodoo Suite tour Japan, Nw Zeeland

bron: My Baby

Bijlage 9: Kensington Euro Tour 2015

Bron: Kensington

Bijlage 10: Tim van Tol Europese tour 2015

Bron: Tim van Tol

Bijlage 11: Tim van Tol GB Tour 2015